

TIẾT 3

- Ôn tập bài hát : *Bóng dáng một ngôi trường*
- Ôn tập Tập đọc nhạc : TĐN số 1
- Âm nhạc thường thức : Ca khúc thiếu nhi phổ thơ

I – MỤC TIÊU

– Yêu cầu cá nhân hoặc từng nhóm hát thuộc và có thể đứng biểu diễn trước lớp. Thể hiện đúng tình cảm : Say sưa, lời cuốn, hát với sắc thái to nhỏ khác nhau ở mỗi đoạn theo sự chỉ huy của GV.

– Đọc đúng bài TĐN.

– Hiểu biết sơ qua về một phương thức sáng tác bài hát và giá trị của những bài hát phổ thơ thành công.

II – CHUẨN BỊ CỦA GIÁO VIÊN

– Sưu tầm một số bài hát thiếu nhi phổ thơ như : *Hạt gạo làng ta* (Thơ : Trần Đăng Khoa – Nhạc : Trần Việt Bính), *Đi học* (Thơ : Minh Chính – Nhạc : Bùi Đình Thảo), *Cho con* (Thơ : Tuấn Dũng – Nhạc : Phạm Trọng Cầu),...

- Nhạc cụ, băng nhạc (bài hát thiếu nhi phổ thơ).
- Tìm một vài tập thơ hoặc bài thơ, tập nhạc, bản nhạc có bài thơ được phổ nhạc.

III – GỢI Ý TIẾN TRÌNH DẠY – HỌC

1. Ôn tập bài hát

- Cá nhân và tập thể hát.
- Hát kết hợp chỉ huy.
- Hát đối đáp, hát có linh xướng.
- Thể hiện sắc thái khác nhau ở mỗi đoạn. Ví dụ :
 - + Đoạn a : *p, mp*
 - + Đoạn b : *mf, f*
- Hát giai điệu theo kiểu "vocal". Ví dụ :
 - + Hát : *Đã bao mùa thu khai trường* thay bằng : "a" hoặc "ô".

2. Ôn tập Tập đọc nhạc

- Luyện đọc cao độ riêng, tiết tấu riêng.
- Nghe GV đàn cả bài, HS hát nhẩm theo.

3. Về "Ca khúc thiếu nhi phổ thơ"

- GV cần khai thác và nhấn mạnh 3 ý sau đây :
 - + Thế nào là ca khúc phổ thơ (kể cả bài hát người lớn và bài hát trẻ em), HS theo SGK trả lời.
 - + Kể tên những ca khúc phổ thơ mà em biết (bao gồm bài hát người lớn, bài hát trẻ em hoặc bài dân ca).

Ví dụ : Bài *Lí chiều chiều* (Dân ca Nam Bộ) được phổ từ câu thơ lục bát :

*Chiều chiều ra đứng lầu tây
Thấy cô gánh nước tưới cây ngô đồng.*

Bài *Lí ngựa ô* (Dân ca Nam Bộ) được phổ từ câu thơ lục bát :

*Ngựa ô anh sắm kiệu vàng
Anh tra khớp bạc đưa nàng về dinh.*

Bài *Cho con* (Nhạc : Phạm Trọng Cầu – Thơ : Tuấn Dũng) :

*Ba sẽ là cánh chim
Cho con bay thật xa
Mẹ sẽ là cành hoa
Cho con cài trên ngực...*

+ Một vài cách phổ nhạc khác nhau :

– Cách thứ nhất : Giữ nguyên lời thơ để phổ nhạc (gần như nguyên xi). Ví dụ : Bài *Dàn đồng ca mùa hạ* (Nhạc : Minh Châu – Thơ : Nguyễn Minh Nguyên, "đoạn a") ; *Hạt gạo làng ta* (Nhạc : Trần Viết Bính – Thơ : Trần Đăng Khoa) ; *Bụi phấn* (Nhạc : Vũ Hoàng – Thơ : Lê Văn Lộc) ; *Ngày đầu tiên đi học* (Nhạc : Nguyễn Ngọc Thiện – Thơ : Viễn Phương).

– Cách thứ hai : Có thay đổi lời thơ chút ít, đảo lên đảo xuống, bớt hoặc thêm đôi chỗ. Ví dụ : Bài *Đi học* (Nhạc : Bùi Đình Thảo, thơ Minh Chính)...

– Cách thứ ba : Trích đoạn, dựa ý thơ hoặc phỏng theo ý thơ. Ở đây trong ca từ có sự tham gia khá nhiều của người sáng tác âm nhạc.

Sau đây là một vài ví dụ để HS so sánh, nhận xét :

Ví dụ 1 :

Trích nguyên văn bài thơ *Hạt gạo làng ta* của Trần Đăng Khoa :

*Hạt gạo làng ta
Có vị phù sa
Của sông Kinh Thầy
Có hương sen thơm
Trong hồ nước đầy
Có lời mẹ hát
Ngọt bùi hôm nay*

Lời bài hát *Hạt gạo làng ta*, nhạc Trần Viết Bính :

*Hạt gạo làng ta
Có vị phù sa
Của sông Kinh Thầy
Có hương sen thơm
Trong hồ nước đầy
Có lời mẹ hát
Ngọt bùi hôm nay*

Ví dụ 2 :

Trích nguyên văn bài thơ *Dàn đồng ca mùa hạ* của Nguyễn Minh Nguyên :

*Chẳng nhìn thấy ve đâu
Chỉ râm râm tiếng hát
Bè trắm xen bè thanh
Trong màn xanh đặc dày
Tiếng ve com trong veo
Đung đưa rặng tre biếc
Lời dịu dàng thương yêu
Mang bao niềm tha thiết...*

Lời bài hát *Dàn đồng ca mùa hạ*, nhạc Lê Minh Châu :

*Chẳng nhìn thấy ve đâu
Chỉ râm râm tiếng hát
Bè trắm hoà bè cao
Trong màn xanh lá dày
Tiếng ve ngân trong veo
Đung đưa rặng tre ngà
Lời dịu dàng thương yêu
Mang bao niềm tha thiết...*

Ví dụ 3 : Bài *Lí chiều chiều* (Dân ca Nam Bộ)

Nguyên văn câu thơ lục bát bài *Lí chiều chiều* :

*Chiều chiều ra đứng lầu tây
Thấy cô gánh nước tưới cây ngô đồng.*

Lời ca trong bài dân ca *Lí chiều chiều* :

Chiều chiều ra đứng (tây) lầu tây, (tây) lầu tây. Thấy cô (tàng tình) gánh nước tưới cây (tưới cây) ngô đồng. Xui ai xui trong lòng (trong lòng) tôi thương, thương cô tưới cây ngô đồng.

Ví dụ 4 :

Nguyên văn bài thơ *Cho em* của Phong Thu

*Cho em những sớm mai
Là bình minh hừng nắng
Cho em vầng trăng sáng
Là chị Hằng tươi xinh
Ai cho em, em ơi !
Những đêm tròn giấc ngủ
Ai cho em đầy đủ
Niềm vui và ước mơ...*

Lời bài hát *Bác Hồ – Người cho em tất cả*, nhạc : Hoàng Long – Hoàng Lân :

*Cho ánh nắng ban mai
Là những sớm bình minh
Cho những đêm trăng đẹp
Là chị Hằng tươi xinh
Cây cho trái và cho hoa
Sông cho tôm và cho cá
Đồng ruộng cho bông lúa
Chim tặng lời reo ca*

*– Cây cho trái cho hoa
Sông cho tôm, cho cá
Ruộng đồng cho bông lúa
Chim tặng lời reo ca
Chú bộ đội đến nhà
Cho em lòng dũng cảm
Cô giáo cho bài giảng
Yêu xóm làng thiết tha
Cùng em vượt đường xa
Là chiếc khăn quàng đỏ
Làm người chiến sĩ nhỏ
Làm con ngoan trong nhà
Người cho em tất cả
Là Bác Hồ Chí Minh.*

*Anh bộ đội đến nhà
Cho em lòng dũng cảm
Cô giáo cho bài giảng
Yêu xóm làng thiết tha
Cùng em vượt đường xa xôi
Là chiếc khăn quàng thắm tươi
Cho em tất cả
Người mang cho em cuộc đời mới
Tươi sáng đầy ước mơ
Người cho em tất cả
Là Bác Hồ Chí Minh.*

– Khi giảng phần này, GV cần tìm băng cát-xét hoặc tìm bản nhạc trình bày cho HS nghe, đồng thời hỏi HS có em nào biết hát sẽ hát cho cả lớp nghe một vài câu hoặc cả bài.